

Kapıkay Türkleri

Kapıkay Türkleri'nin Yapadıđý Cođrafya

Kapıkay Ýli, Fars Körfezi kıyılarından başlayarak Ýsfahan ve Bahtiyari bölgelerinin güneylerine kadar varan bir alana yayılmış Zagros dađlarıнын birbirine girmiş yükseklikleri ile körfez sahilleri bu ilin sınırlarını çizmektedir. Piraz'ý orta kısım (merkez) olarak değerlendirdiğimiz taktirde, Kapıkayları yapıdıkları yerler itibarıyla üç kısma ayrılabılır;

1- Kapıkay Yaylak bölgesi: Piraz'ın kuzeyinden başlayarak Zagros dağlarına kadar uzanır. Bu bölgedeki yerleşim yerleri bunlar Sipidan, Berucer, Semiron, Âbâde, ve Mordeşt'tir.

2- Kapıkay Kıyıkak Bölgesi: Piraz'ın güneyinden başlayarak Fars körfezine kadar uzanan bölgedir ve bu şehirleri içine almaktadır Cehrom, Fruzâbâd, Kazron, Mümesnâ, Behbehan, Keçseran, Dugonbedân, Ramhürmüz, Buşehr, Kongan ve Deştsenan'dır.

3- Orta (Merkez) Kısım: Piraz çevresi, Deşt-i Erjen ve Merudeşt şehirlerini içine alır.

Kapıkay Ýli'nin yapıdıđý bölge olan güney-kuzey ve dođu-batı sınırları, Ýran'da yapıyan diğer göçebe apiretlerine nisbetle kıyaslanamayacak ölçüde geniş bir alandır. Ayrıca, Kapıkaylar halihazırda Ýran'ın 17 bölgesinde (Fars, Ýsfahan, Kehgileviye, Çarmahal, Bahtiyari, Huzistan, Buşehr, Hürmüzgan sözkonusu bölgenin en önemlileridir) bulunmakta ziraat ileriyle uğraşmaktadırlar. Bu 17 bölgeye gidip gelmekte ve göçer yapılarıнын devam ettirmektedirler. Ayrıca 1939 yılında 1:2.000.000 olarak İngiliz Field tarafından çizilen haritada Kapıkay Ýli'nin dağlım gösterilmiş ve bölgenin coğrafî özelliklerine iparet edilmiştir.

Kuzeyden Kapıkayların yapıdıđý kuzey kesimleri, birbirine girmiş yüksek (1500-2000 metre) dağlarla kaplıdır. Buralarda yaz mevsimi kısa ve ılımlı kış mevsimi ise uzun ve soğuktur. Bölge (kuzey) büyük ölçüde Zagros mıntıkasının su kaynağı ve yeri olduğu yerdir. Kuzey kesimi, yeşil alanların bol olmasıyla birlikte, yazları oldukça güzel bir hava özelliğine de sahiptir. Bölgenin normal sıcaklığı 10 ile 15 derece arasındadır. Dođudan; Zagros dağlarının bitimi ile sınırlıdır. Dağların bitiminde ise Ýran'ın başlar. Yazdır, Kirman ve Hürmüzgân eyaletleri doğudan bu bölgeyi kuşatmaktadır. Kuzeybatı ve güneydoğudan ise çöller bu bölgeyi çevrelemektedir. Buralarda tatlı su ve yeşil alanlar bulunmadığı için göçebe topluluklarının ilgisinden yoksun kalmış ve yoldun olarak diğer sözkonusu bölgelerde yerleşmişlerdir.

Güneyden; Fars Körfezi sularına ulaşmaktadır. Kapıkayların yapıdıđý bölge doğal sınırlarla çevrilmiştir. Genel olarak güney Arabistan ve Fars Körfezinin sıcaklığından etkilenmektedir. Hava sıcaklığı bu bölgede daima sıfırın üstünde seyreder. Kış olmaz ve kar yağışı da görülmez.

Bazen bu bölgede piddetli yağmurlar neticesinde yüksek rutubet olur ve bunun sonucu bereketli otlaklar biter. Yazları ise oldukça sıcak ve kurak geçer. Batıdan; Hazisten bozkırı ve Bekir Ahmed, Güney Kehgileviye ile sınırlıdır. Burada da piddetli yağmurların etkisiyle kıyıkak için yeşillik oldukça boldur. Her ne kadar daha önce Kapıkayların yapıdıkları bölge sınırlarına değer ayrıntılarıyla bu sınırları böyle göstermemiz mümkündür. Kuzey: Isfahan eyaleti, Burucen şehri (Çarmahal ve Bahtiyari) mıntıkası. Kuzeydoğu: Yaz eyaletinde Ebergu ve Herat u Mervest'in bazı bölgeleri. Doğu: Kirman eyaletindeki Şehr-i Babek ve Sircan şehirleri. Güneydoğu: Hacâbâd bazı bölgeleri, Saadetâbâd, Fin ve Hürmüzgarı eyaletindeki Benderabbas şehrinin Benderham mıntıkası. Güney: Fars Körfezi kıyıları, Buşehr'deki Dilom limanından Hürmüzgarı'daki Lenge limanına kadar 585 km'lik alan. Kuzeybatı: Behbehan, Ağaçari, Huzistan'da Ramhürmüz tarafları, Geçsaran, Deş, Duugenbedan, Kehgileviye bölgesinde Bave Ahmed ile sınırlıdır. Kapıkayların Siyasî ve Doğal Sınırları

Daha önce de iparet ettiğimiz gibi Kapıkay Ýli'nin doğal sınırları dört bozkır, su, yüksek tepeler ve sık bitki örtüsü bu bölgeyi kuşatmaktadır. Ayrıca bölgenin iklim şartları üzerinde de bu doğal kuşatmanın büyük tesirleri vardır. Bölgenin siyasî sınırları da kuzeybatı taraflarını çizerek. Bu sınırlardan itibaren ise Bahtiyari, Lor, Bayer, Ahmedî ve civar apiretlerin sınırları başlar. Kapıkaylar daha önceleri Bahtiyarilerle kanlı çarpışmalar yapımış, bu sebepten ötürü aralarında sınırları belirleyici anlaşmalar bu sınırları siyasî sınırlar olarak kalmıştır. Huzistan eyaletinde de Bahtiyarilerin kıyıkak olması hasebiyle tarafların mutabakatı sonucu Ramhürmüz'den itibaren kuzeye dođu Bahtiyarilerin kıyıkak olarak kalmış (Mescid-i Süleyman, Ramhürümz, Deřful ve eskiden beri bu bölgeler Bahtiyarilerin iktisadi ve kültürel faaliyetlerinin devam ettiği yerler olarak tanınmıştır. Buna mukabil Ramhürmüz'den itibaren güneye dođu ve buradan Fars Körfezi ile sınırların bölge ise Bahtiyari ve Buyer Ahmedilerin kıyıkak (Ađaçari, Rampir, Hindican, Behbehan, Serdeřt ve Genhedan) olarak kalmıştır.

Kapıkaylar, Ýran'ın güney kesiminde 17 eyalete yayılmış durumdadır. Dolayısıyla yayıldıkları bölge 186.180 km² gibi geniş bir alana yayılmıştır. Bu saha Ýran hükümetince son yıllara kadar Vilayet-i Kapıkai adı ile ayrı bir idari bölgeye ayrılmış ve tahminen 100.000 meskun mahalli içine alan onbeş şehre bölünmüştür.

Kapıkay Türkleri'nin Kökeni

1. Kapıkay Sözü'nün Kökeni

Tarihi kaynaklarda ve araştırmalarda Kapıkay ve Kapıkay sözü'nün kökeni hakkında çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Bu görüşler bunlardır; Ýran'ın XIX. asır tarihçilerinden Sipihir, "Halaçlar, Rum'dan Ýran'a geldikten sonra, onlardan bir kısım tayfa ayrılarak Fars'a göçtü. Rum vilayetinin Halaçistan bölgesinden sakin olup kalan tayfalar, göçenleri "kaçkar" diye adlandırdılar" demektedir. M.H. Fesaî, Mes'ud Keyhan, Rus araştırmacılarından M.S. Ývanov, N.A. Kielyakov vb. eserlerinde Sipihir'in görüşünü tekrar etmişlerdir. Mes'ud Keyhan ise bu kelimenin (Kapıkai) "göçmek" sözünden geldiğini belirtmiştir. N. Field de, Sipihir'in ve M. Keyhan'ın eserlerinde verilenlere yakın görüşler tekrar edilmiştir. Bazı kaynaklarda, "kapkai" ve "kaçkai" kelimeleri arasındaki benzerlikten yola çıkarak, Türk dilindeki "kaç- (fırac etmek, kaçmak)" fiilinden geldiği görüşü ileri sürülmüştür. Bu sözcüğün (

sonra telaffuz bozulmasına uğrayarak, "kaçkai" iken "kapkai" beklime dönüştüğünü belirtmektedir. Kapkay adına "Kapgar" behri alakalandıranlar da vardır. Kapkaylar, vaktiyle Kapgar behri etrafında oturdukları için, zamanla "kapkay" diye adlandırılmışlardır. Kapgar behri ve Özbekistan'daki Kapka Derya (Kapka-ı Derya) ırmağı ile coğrafik bağlantı bakımından "kapkay" kelimesini taşıyan görümler de bulunmaktadır. Balayan'a göre, "kapkay" adının Kuzey Azerbaycan'da, Savalan'ın batısında bulunan Gabgadağ bağlantısı vardır. Kapkayların "kapkape" diye adlandırılan Yamut boyunun oymağı olduklarından dolayı "kapkai" diye isimlendirilen iddia edenler de vardır.

Morisdan, mahalli kaynakları dayanarak, "kapkai" adının ilk defa Cani Ağa Kapkai isimli, Bah Abbas'ın idaresinde makam sahibi bir şahıstan alındığını belirtmiştir. Müslüman Halklar Ansiklopedisi'nde, "kapkay" kelimesinin geçmişte politik olarak bir aynın kültürel özellikleri paylaşmaya devam eden deşipik kökenli kişi ve gruplar için kullanıldığını yazılmıştır.

Kapkay sözcüğünün, muhtelif Türkçe Lehçe ve şivelerinde, "kapka veya kapga" (alın beyaz at veya binek hayvanı) anlamında kelimedeki geldiğini söyleyenler de vardır. Oberlingi, "Alın beyaz atın uğur getirdiğine inanılırdı. Bu batıl inançtan dolayı zamanla kabile fertleri "kapkay atlılar" (atlarının alında beyaz benek olan atlılar) adıyla tanınırdılar. Zamanla bu ad "kapkaylı" (lu ekini taşıyan) Farsçadaki karpıyıldız "ı" olduğundan dolayı "kapkaylı>kapkai" olmuştur) beklime dönüşmüş denmektedir.

B. Behmenbegi, Kapkay adının "kapka" sözünden alınması fikrine şparet ederek: "Bartold veya bu fikri ile sürenleri hatırlatan göçeri tayfa ve kabilelerin çoğu özlerini hayvanların adı ve rengi ile de adlandırmışlardır" tespitinde bulunmuştur. Başka bir rivayete göre, "Kapkayların düpman saldırısına maruz kalıp kaçmaya çalışıp kardeş iki dedesi varmış. Kaçıp esnasında küçük kardeş karpısında bulunan büyük tabı göstererek, "kaç kayaya" ifadesi tedricen dillere düperek şpiretin adı olmuştur" denilmektedir.

2. Kapkayların Menşei ve İran'ın Güney İllerine Göçü veya Göçürülmesi

Kapkayların kökeni ve onların İran'ın güney bölgelerine nereden göçürüldükleri ve yerleştirildikleri hakkında da kesin bir bilgi yoktur. Muhtelif görüşler vardır. Bu konudaki görüş ve bilgilerin bir kısmı şöyledir: Arap istilalarından başlayarak XIX. asrın son yıllarında Fars tarihini kronolojik olarak anlatan Fesai, Kapkayların menşei hakkında şu görüşlere yer verir: "Kapkayların Irak ve Kum'ur' çevresinde bulunan Halaçlar'dan olduğu, sonra oralardan ayrılıp, Fars'a göçen Halaçlar iki kola ayrıldılar. Onların bir kısmı yarımadaya hayata geçerek Halaç adını da korudular. Konar göçer olan ikinci kısım Kapkay İli bölgesinde yapıyorlar. Kapkayları "kapgar" alakalandıran yazarlar, Kapkayları Karahıtaylar soyunda sayarak, onların kuzeydoğudan, Orta Asya'dan Fars'a gitme veya göçürülmeleri fikrini kabul ederler.

Azerbaycan seyyahı Zeynelabidin İrvani, Kapkayların Türk tayfalarından olduğunu ve Cengiz zamanında Fars'a göçtüklerini yazmaktadır. M. Keyhan "Tarihçilerden bazıları, Kapkayların Anadolu'dan İran'a göçtüklerini, bir kısmının da Cengizhan devrinde Turan'da yaşadıklarını, sonra Nadir Şah'ın emriyle İran'a göçürüldüklerini" yazmaktadır. İsmail Bıbeheri de, "Kapkayların Cengiz devrinde geldiklerini ve Nadir Şah döneminde İran'a göçürüldükleri görüşündedir." Melik Mansur Han, Kapkayların İslâm sonralarında İran'a gelen, Türkleri olduklarını, Horasan'dan Sistan'a ve Kirman yolundan Fars bölgesine geldiklerini, daha sonraları ise güneyden yavaş yavaş kuzeye doğru Bahtiyari ve mücaviri olan Acem Irak'ına yerleştiklerini belirtmektedir. Ayrıca M.Mansur, 1953'te M.T. Shooten'e verdiği bilgide de; Kapkayların İran'a gelmelerinin, XII. Asyrdaki Cengiz'in akınlarıyla alakalı olduğunu, bu akınlar sırasında Kapkaylar önce Kafkas dağları eteklerine yerleştiklerini, sonradan Erdebil bölgesinde uzun süre kaldıklarını ve XVI. Asrın birinci yarısında Şah İsmail Safevi (1501-1524) tarafında Portekizlerin İran Körfezinden Fars vilayetlerine görmelerini engellemek için Farsa göçürüldüklerini" belirtmiştir. Said Nefisi, Kafkasya'dan İran'a göçtürülme sebepleri 1607-1618 yılları arasındaki Osmanlı-İran Savaşı esnasında Kapkayların ve Kaçarların Osmanlılarla olan yakınlığı olduğunu yazarak Azerbaycan'dan uzaklaştırdığını yazmıştır. Ancak, Şah Abbas (H.K. 996) 1587 yılında tahta geçmiş ve Osmanlı İmparatorluğuyla 1603-1612 yılları arasında savaşmıştır. Bu tayfa ve kabilelerin göçürülmeleri de o tarihte olmalıdır.

Dr. Hımetullah Tabibi, Bartold'dan şu görüşleri aktarmaktadır: "Kapkay şpireti, Moğolistan'dan ve Türkistan'dan Cengiz'in ordusundan ve yağmaından kaçarak bu topraklara gelmiştir." Ahmet Caferoğlu da benzer görüşlere yer vermiştir.

Franc-Jean Shor, "Kapkaylar Cengiz Han'ın öncülleri, arasında Çin Türkistan'ından gelerek Afganistan'a ve kuzey İran'a yayıldılar. İran'ın kuzeybatı sınırında, Azerbaycan'da yerleştikten sonra 1600'lü yıllarda güneye gelerek şimdiki yerlerine yerleşmişlerdir" demektedir.

V. Monrsky, Kapkayların esas külesinin Moğol devrinden önce Selçuklular zamanında buralara yerleştirilmiş olmaları gerektiğini görüşündedir. Kapkay İli ve şpiretlerinin, etnik bakımından "göçebe İranlı" olduğunu, tarihi olayların şokuyla ve diğer bazı sebeplerle dillerini yitirip şpgalcilerin diliyle konuşmaya başladıklarını söyleyen İranlı yazarlar da vardır. Ancak bunları hiçbir ilmi temele dayanmayan, hissi ifadelerden ibarettir.

Safeviler döneminde, özellikle Şah Abbas hâkimiyeti zamanında Kafkas halklarından (Azerbaycanlı, Dağıstanlı, Gürcü ve Ermeniler) pek çoğunun İran'ın muhtelif vilayetlerine göçürülmesi bilinen tarihi bir gerçektir. Ancak bu göçürülmeler Safevi hâkimiyetinden önce olmuştur. Halaçları Kapkayların selefi kabul eden müelliflerden Lorens Lakhart, Kapkay tayfalarından Farsimedan ve Şehbloki (Alubölükü) gibi büyük tayfaların Safevi hâkimiyetinden çok önce Kum vilayeti bölgesinde olan Halcistan'a ve oradan Fars eyaletine göçürüldüğünü yazmıştır.

İbrahimov, Kapkayları Azerbaycan Türkleri'nden kabul ederek, Cani Ağa Kapkai tarafından dönemin siyasi ve sosyal şartları içerisinde bir üst kimlik olarak "Kapkay" adı altında bütün şpiretlerin büyük bir el birliğine çevrildiğini yazmıştır. Bu adı almaları Ceni'nin şahsıyla ilgili olduğunu belirtmektedir. Kapkayların menşei ve hangi Türk boyuna mensup olması gerektiği, adı, dil-edebiyat ve adet ananeleri esas alınarak tespit edilebilir.

1. Bugün Kaşkay apiret birliði içerisinde yer alan yüz doksana yakýn boy, oymak ve oba'nýn tamamý ilk önce Kaşkay adý tabý ve çoðu Kaşkay'da deðildi. Bazýlarý eski adlarýný deðiþtirip, baþka ada kabul etmiþse de, kendi adlarýný koruyanlar da vardýr. Fars'ta bulunan Türk apiretleri, tarihi hadiselerin zarureti karþýsýnda birleþmeye mecbur olmuþ, tek bir boy olmuþlar ve o boy da "Kaşkay" olarak adlandırýlmýþtır. Kaşkay adý onlarýn hepsinin umumi ve ikinci adý, yani onlarýn meydana getirdiði Ýli'nin adýdır. Bu birleþmeden önce bu ismi tabýyan bir "Kaşkay" apiretinin sebepleri "Kaşkay" ismini sonradan alan (çünkü, tarihi kaynaklarda isimle bir Türk boyuna tarihi kaynaklarda rastlanmamakta) bir Türk apireti mevcuttur. Güçlü olan bu apirete (Türklerin çok eski bir geleneði olarak) diðer apiretler koþulmuþtur. 2. Konuþma dili, yazý dili, nesir, þiir, folklor ve bunlara baðlý olarak el sanatlarý, her azýnlýðýn hangi halka mensup olduðunu kuvvetlendirici delillerdir. Kaşkaylarýn yazý dilinden, yazýlý edebiyatýnda son yýllýra kadar (1979 inkýlabýna kadar) yazýlý bilgi elde etmek pek mümkün olmamýþtır. Son yýllarda bu sahalarda kýsýtlý da olsa çeþitli eserler verilmifitir.

3. Bir halkýn veya halka mensup olan azýnlýðýn sahip olduðu adet ve an'aneler, kanun ve kaideler, onlarýn milli mensubiyetlerini, mukayese yoluyla tespit etmeye yarayan bir diðer önemli sebeptir. Müelliflerin, kaşkay adý ve menþei hakkýnda burada, kýsaca vermeye çalyþtýðýmýz görüþlerini bellibaþlý þu noktalarda toplayabiliriz. Kaşkay adý, "kaþmak", "kaþka", "kaþken" kelimelerinden meydana gelmiþtir. Kaşkaylarýn atalarý da, Halacistan, Suriye, Orta Asya, Kafkasya, Anadolu ve Kuzey Azerbaycan'dan göçmüþ veya göçürülmüþlerdir.

Yukarıda belirtilen, bütün bu görüþler içerisinde gerçeðe uygun olan fikirler vardýr. Ancak bu görüþlerinden çoðu bir diðerini telafi mahiyetindedir. Meselenin tam olarak aydýnlatýlmamasý çeþitli zorluklardan kaynaklanmaktadır. Bu zorluklarý þöyle maddeleþtirebiliriz.

1. Kaşkaylarýn yazýlý bir tarihlerinin olmamasý.
2. Kaşkay Ýli içerisinde yer alan farklı etnik unsurlarýn bulunmasý.
3. Son yýllara kadar Kaşkaylarýn kendi dilleriyle hiçbir eser vermemiþ olmasý.
4. Kaşkaylarýn konar göçer bir topluluk olmasý.
5. Kaşkay Ýli ilçesinde bulunan apiretlerin adlarýnýn çeþitliliði ve adlarýn çoðunun asýrlar boyu defalarca deðiþmeleri.
6. Bazý müelliflerin meseleye siyasi olarak yaklaþmalarý.

Kaşkay sözcüðünün Türk dilindeki "kaþ" fiilinden zamanla deðiþerek "kaþkay" þeklinde tehaffuz edildiði fikri doðru bir tespit deðildir. Tarihi devrelerde, Kaşkay Ýli'ne kaþýp sýðýnan apiretlerin bulunmasý mümkündür. Ancak, bu hadisenin bütün Kaşkay Ýli'nin için için bir yaklaþým olamaz. Zaten Kaşkaylarýn da böyle bir adý kabullenmeleri mümkün deðildir. Ýran hükümetine ve Ýngilizlere baþka bir zaman kadar dirayetli olan bu insanların, böyle bir ismi kabullenmeleri ihtimali yoktur.

Kaşkay sözcüðünün çeþitli coðrafi isimlerden alýndýðýný kaydeden müellifler de, hiç bir apiret birliði içerisinde, yer isimleri alan bir isim bulunmasý, "Kaşkay" isminin de coðrafi bir yerden alýndýðý sonucunu doðurmaz. Zaten bu konuda ileri sürülen görüþler de bir tutarsızlık tezat tepkil etmektedir. Kaşkay adýnýn Cani Aða Kaþkai'den aldýðý fikri de hiçbir ilme temele dayanmamaktadır. Bir apiret reisinden Cami Aða'nýn soyadýný apirete vermekten çok, bu soyadý bulunduðu apiretten almasý daha inandırýcýdır. Diðer bir görüp ise Kaşkay adýnýn "Kaþka" kelimesinden alýndýðý görüþüdür. Alný beyaz atlara bindikleri için "Kaþka atýlar" olarak isimlendirilmifilerdir. Zaten bu kýsalarak "kaþkaylar" þeklinde telaffuz edilmiþtir.

Sonuç olarak, "Kaşkay" isminin "Kaþka" (alný beyaz at veya binek hayvaný) kelimesinden geldiði görüþü en gerçekçi olanýdır. Kaşkaylarýn konar göçer bir apiret olmasý, son yýllara kadar çok iyi atlar yetiþtirmeleri (dýþ ülkelere ihraç edecek kadar) ve çocuklar çok küçük yaþlarda ata binmeleri bu iliþkiyi gösterir. Kaþkaylarda, "Kaþkay" epittir at, at epittir "Kaþkay" görüþü de bu ilgiyi gözlemlenmektedir. Kaþkay kelimesinin "kaþka" (alný beyaz at veya binek hayvaný) kelimesinden geldiði görüþündeyiz. Ancak, yazýlý tarihe sahip olmayan Kaşkaylarýn, bu ismi nereden ve ne zaman ladýklarý hususunun aydýnlatýlabilmesi için bu konunun ayrıntýlarıyla incelenip deðerlendirilmesine ihtiyaç olduðu görüþündeyiz. Araþtýrmacılarýn üzerinde ittifak ettiði husus, Kaşkaylarýn soyundan olduðudur. Görüp ayrılýklarýnýn bulunduðu nokta, Kaşkaylarýn hangi Türk boyuna mensup olduðu hususudur.

Kaþkaylar'ý Azeri, Halaç veya Anadolu Türkleri'nin bir kolu saymak tek baþýna doðru deðildir. Dillerinin birbirine çok yakýn (özellikle Azeri Türkçesi ve Türkiye Türkçesi ile) olmasý onlarýn bu halklara mensup olduðuna tek baþýna yeterli delil sayýlamaz. Kanaatimizce Kaþkaylar, tarihi hadiselerin zorlamasýyla Türkistan'dan göçüp Kafkasya'ya geldiler. Uzun bir süre burada kalarak Kafkas dillerinin (özellikle Azeri Türkçesi'nin) etkisinde kaldýlar. 16 yy. birinci yarýsýnda, Þah Ýsmail Safevi (1501-1524) tarafýndan Fars'a göçürüldüler. Bu bölgeye geldiklerinde bazý Halaç unsurlarla temasý oldu veya bir kýsým Halaç apireti Kaþkay apiretine katıldı.

Özellikle Selçuklular döneminde de Anadolu Türkleriyle olan yakýn münasebetleri, hatta Kaþkay apiret birliðine karýþan Anadolu Türkleri'nin bazı Türk unsurlar olabilir. Dillerindeki karýþýklýk ve bazı özellikler de bunu doðrular niteliktedir. Yani Kaþkay apiretleri içerisinde Azeri veya çok deðiþik boylardan gelen unsurlar mevcuttur. Kaþkay Ýli'nin tek bir boy veya apiret olarak kabul etmek mümkün olmayabilir. Bu gibi, onlarý bir tek halka baðlamak da yanlýtır. Bu konunun kesin olarak tespit edilmesi için Kaþkay birliði içerisinde yer alan tabý ve tek tek ele alarak incelemek gerekir.